
Nota Reserves 2018

V1.2 19 september 2018

Inhoud

1	INLEIDING EN ACHTERGROND	3
1.1	AANLEIDING.....	3
1.2	DOELSTELLING.....	3
1.3	AFGRENZING	4
2	UITGANGSPUNTEN VOOR HET BELEID	5
2.1	WANNEER EN OM WELKE REDEN KIEZEN WE VOOR EEN RESERVE?.....	5
2.2	RESERVEVORMING VANUIT BELEIDSINHOUDELIJKE OF POLITIEK-BESTUURLIJKE MOTIEVEN.....	5
2.3	RESERVEVORMING OM FINANCIËEL-TECHNISCHE REDEN	6
3	AANBEVELINGEN VANUIT DIVERSE ONDERZOEKEN	8
3.1	STATENVOORDRACHT VERBETERINGEN BEGROTINGSSYSTEMATIEK.....	8
3.2	BEVINDINGEN TASKFORCE RESERVES	8
3.3	ONDERZOEK INTERNAL AUDIT	9
3.4	STAND VAN ZAKEN NOVEMBER 2018.....	9
4	SPELREGELS VOOR BEHEERSING	11
4.1	DE ALGEMENE RESERVE	11
4.2	DE INSTELLING VAN EEN BESTEMMINGRESERVE	11
4.2.1	<i>Bevoegdheden .....</i>	<i>11</i>
4.2.2	<i>Kenmerken van de reserve .....</i>	<i>11</i>
	<i>Overzicht van de functies en de bijbehorende verschillen in sturing en beheersing .....</i>	<i>13</i>
4.2.3	<i>Informatievoorziening met betrekking tot de instellingsgegevens .....</i>	<i>14</i>
4.3	BEHEERSING GEDURENDE DE LOOPTIJD	14
4.3.1	<i>Informatievoorziening .....</i>	<i>14</i>
4.3.2	<i>Evaluatie .....</i>	<i>15</i>
4.3.3	<i>Bevoegdheden .....</i>	<i>15</i>
4.4	OPHEFFING VAN EEN RESERVE	15
4.4.1	<i>Informatievoorziening .....</i>	<i>15</i>
4.4.2	<i>Bevoegdheden .....</i>	<i>15</i>
4.5	SAMENVATTING SPELREGELS	15
4.5.1	<i>Vóór instelling van een reserve.....</i>	<i>15</i>
4.5.2	<i>Instelling van de reserve .....</i>	<i>16</i>
4.5.3	<i>Beheersing van de reserve .....</i>	<i>16</i>
4.5.4	<i>Opheffing van de reserve.....</i>	<i>16</i>
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER.....	18
BIJLAGE 2	AFWEGINGSKADER RESERVE OF EXPLOITATIE	20
BIJLAGE 3	FORMAT INSTELLINGSBESLUIT.....	21
BIJLAGE 4	FORMAT FINANCIËEL OVERZICHT IN BESTEDINGSPLAN	22
	<i>Indicatief financieel overzicht bestedingsplan .....</i>	<i>22</i>

---

1 Inleiding en achtergrond

1.1 Aanleiding

In de “Financiële verordening Noord-Holland 2015” is opgenomen dat er eens in de 4 jaar een evaluatie plaatsvindt van het beleid met betrekking tot de reserves en voorzieningen. Bij het vaststellen van motie 110 is de toezegging aan PS opgenomen de spelregels voor reserves te actualiseren.

Daarnaast heeft bij de begroting 2019 een grote herziening plaatsgevonden van de reserves in het kader van de nieuwe opzet van de begroting.

Daarom leggen wij nu de nieuwe nota reserves aan u voor.

Deze nota reserves geeft het kader voor het handelen bij het instellen, muteren en opheffen van reserves. De nota bouwt voort op de in de vorige nota opgenomen uitgangspunten, vult deze aan en actualiseert deze op basis van de ervaringen en de afspraak om de spelregels helder vast te leggen.

Daarbij volgen wij uiteraard de wettelijke regels voor reserves die zijn opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Daarnaast geeft de commissie BBV nadere richtlijnen voor de toepassing van het BBV. In bijlage 1 zijn deze wettelijke regels ter naslag opgenomen.

1.2 Doelstelling

Deze nota zal overwegend gericht zijn op het waarom van reservevorming en de spelregels die wij met elkaar (GS en PS) afspreken voor effectief beheer van de reserves, zonder daarbij te verzanden in te hoge administratieve lasten. Dit vraagt een heldere informatievoorziening die goed is toegesneden op de gewenste frequentie en diepgang van sturing.

Meerjarige budgetten en de relatie met onder/overuitputting van de jaarschijf

Reserves worden voornamelijk ingesteld om meerjarige incidentele en relatief hoge budgetten te kunnen beheersen, die niet altijd precies in het geraamde jaar tot besteding komen. Een van de kenmerken van de middelen in een reserve is, dat deze niet vrijvallen aan het eind van het jaar, maar ter beschikking blijven voor het doel waarvoor ze door PS zijn bestemd. Eventuele onderbesteding van ramingen uit reserves, die in de jaarrekening tot uitdrukking komt, heeft dan ook een ander karakter dan de onderbesteding op jaarbudgetten. Meestal betreft het een vertraging in het bereiken van het doel, maar ook een versnelling is mogelijk. De rapportage en verantwoording zal gericht moeten zijn op het bieden van inzicht in dit verschil in karakter tussen onder- of overbesteding uit reserves of uit exploitatiebudgetten. Bij onderuitputting van exploitatiebudgetten is vaker een doel goedkoper bereikt of is niet alles bereikt wat we van plan waren, bij een reserve betreft het vaker een verandering in het tempo van de uitvoering. In de politieke verantwoording kan dit verschil in acht worden genomen, door bij reserves de nadruk te leggen op de verantwoording over de totale reserve en het meerjarige verloop, in plaats van de focus te leggen op de afzonderlijke jaarschijven. In de P&C-rapportages zullen deze verschillen in verantwoording tussen exploitatiebudgetten en reserves daarom worden gefaciliteerd door niet te focussen op de jaarschijf van 1 januari tot en met 31 december van het verslagjaar, maar daar waar relevant de gehele reserve bij de informatie te betrekken.

Wettelijk weinig regelgeving

Een van de redenen dat wij deze spelregels willen is dat het vormen van reserves wettelijk gezien nauwelijks aan grenzen gebonden is. De beleidsvrijheid is hier in feite optimaal. De kern van het beleid in deze nota ten aanzien van reservevorming is daarom het maken van afspraken, juist omdat de beleidsvrijheid zo groot is en dat kan leiden tot een uitgebreid arsenaal aan reserves en slechte beheersbaarheid daarvan. Dat is ongewenst omdat wij een aanzienlijk bedrag in reserves

hebben ondergebracht, per 1 januari 2018 was dat € 896,7 miljoen, en dat goed willen beheersen. Dit zijn in potentie middelen die zijn vastgezet en waarvoor bij onduidelijke spelregels het risico aanwezig is dat deze niet optimaal worden ingezet voor het bereiken van onze doelen.

Beheersing van de reserves gebeurt in lijn met de levenscyclus van de reserve:

- Preventief wordt bij de instelling van de reserves kritisch overwogen of reservevorming het meest effectieve middel is. Door PS worden kaders voor de reserve vastgelegd in het instellingsbesluit;
- Na instelling van de reserve worden beheersingsspelregels gevolgd;
- Er worden spelregels afgesproken over het einde van de looptijd van reserves;
- Over alle fasen van de levenscyclus van de reserve wordt gerapporteerd via de reguliere P&C-cyclus.

1.3 Afgrenzing

Deze nota beperkt zich tot het beleid en de spelregels rondom reserves. In de financiële verordening is sprake van een “nota reserves en voorzieningen”. Voorzieningen hebben echter een geheel ander karakter en de beleidsvrijheid bij voorzieningen is minimaal. Het instellen van een voorziening vloeit voort uit verslaggevingsregels. Hoewel het instellen van een voorziening wel altijd aan PS zal worden voorgelegd, is dit vooral ingegeven vanuit de actieve informatieplicht. Als er een voorziening moet worden ingesteld, zal PS vanuit het budgetrecht uiteraard wel de benodigde storting in de voorziening moeten accorderen. De accountant controleert de onderbouwing van de hoogte van de voorziening en de mutaties in de voorziening. Het ligt daarom ook meer in de lijn om de rapportage over voorzieningen en de onderbouwing daarvan, zoals nu al gebruikelijk is, op te nemen in de jaarstukken bij de toelichting op de balans.

---

2 Uitgangspunten voor het beleid

2.1 Wanneer en om welke redenen kiezen we voor een reserve?

In de [Nota reserves en voorzieningen 2014.pdf](#) is veel aandacht besteed aan de redenen, waarom een reserve kan worden ingesteld. Het in deze nota bijgevoegde afwegingskader was een hulpmiddel om te besluiten of er gekozen moest worden voor een reserve of voor een “gewoon” jaarbudget in de begroting.

In principe heeft een jaarbudget in de begroting de voorkeur. Dat doet recht aan het principe dat we binnenkomend belastinggeld zo snel mogelijk inzetten voor Noord-Hollandse doelen, en het niet “oppotten” voor later gebruik. Met jaarbudgetten geven PS ook het meest direct sturing aan de in de begroting opgenomen activiteiten. Bij gebruik van een reserve wordt de koppeling met de uit te voeren activiteiten minder sterk: immers PS stellen in het ene jaar een storting in een reserve vast, die (soms jaren) later pas tot besteding komt. Daarnaast kan het gebruik van reserves leiden tot potjesvorming: er worden budgetten langdurig in reserves bewaard en zo aan de integrale afweging onttrokken. In de afweging of we een reserve gaan instellen, zullen we ons dan ook altijd eerst afvragen of een exploitatiebudget niet even effectief of effectiever is. Dit is bijna altijd het geval bij structurele activiteiten of incidentele activiteiten, die goed te plannen zijn of relatief klein van omvang. Voor “relatief klein van omvang” houden we een grens aan van € 5 miljoen. Beneden dit bedrag ramen we de budgetten in de exploitatie en stellen we in principe geen reserve in.

Het instrument reserves is er echter niet voor niets: mits goed gebruikt geeft het een manier om langjarige, door externe factoren lastig te plannen grote uitgaven op een transparante manier te regelen.

De redenen waarom voor een reserve kan worden gekozen, kunnen in deze nota zowel beleidsinhoudelijk of politiek-bestuurlijk als administratief-technisch van aard zijn. Hieronder worden de motieven, die ten grondslag kunnen liggen aan reservevorming, geëvalueerd en geactualiseerd. Dit leidt tot een geactualiseerd afwegingskader dat bij deze nota is opgenomen in bijlage 2.

2.2 Reservevorming vanuit beleidsinhoudelijke of politiek-bestuurlijke motieven

Het politiek-bestuurlijk perspectief leidt tot twee motieven om te kiezen voor een reserve in plaats van een exploitatiebudget.

Motief 1: (Ongewijzigd, budgetgerichte reserve) Het is belangrijk dat een meerjarig totaalbedrag zichtbaar in de begroting is opgenomen, waarmee een commitment wordt afgegeven voor dat totaalbedrag over meerdere begrotingsjaren.

Toelichting: wanneer de provincie besluit, bijvoorbeeld in een convenant samen met partners, een bedrag beschikbaar te stellen voor het bereiken van een bepaald doel kan dat op twee manieren worden gerealiseerd:

- Jaarlijks worden de uit te geven bedragen geraamd op de begroting tot een (meerjarig) totaal van het afgesproken bedrag. Daarmee is echter niet eenduidig zichtbaar in de begrotingen en jaarrekeningen hoe groot de totale provinciale bijdrage is. Wanneer de werkelijke uitgaven afwijken van de raming, moeten bovendien bedragen worden doorgeschoven naar volgende jaren (of moet een voorschot worden genomen op in de toekomst geraamde bedragen)

- Er wordt een reserve ingesteld en het beschikbaar te stellen bedrag wordt, eventueel verdeeld over de looptijd, gestort in de reserve.

Over het algemeen zal in de overeenkomst met partners geregeld zijn, hoe bestedingen worden geaccordeerd. GS is daartoe bevoegd.

Motief 2: (Omschrijving gewijzigd, budgetgerichte reserve) In de politieke onderhandelingen wordt overeenstemming bereikt over het gedurende een bepaalde periode (bijvoorbeeld een collegeperiode) beschikbaar hebben van een bepaald bedrag voor een bepaald doel. Het bestedingspatroon over de jaren van het budget is door externe factoren (nog) niet te plannen.

Toelichting: naast de besluitvorming over structurele exploitatiebudgetten vindt inhoudelijke politieke besluitvorming plaats over incidentele budgetten, bijvoorbeeld wanneer PS besluiten een pot te vormen die als “startgeld” ingezet kan worden om partners over de streep te trekken ook mee te betalen aan de gewenste doelen. Op dat moment is er nog niet altijd een uitgewerkt plan en meerjarige uitgavenplanning, maar wel een politieke intentie om een bedrag voor een doel beschikbaar te stellen en daar met partners mee aan de slag te gaan. Het beschikbare bedrag kan dan in een reserve worden gestort en blijft gedurende de looptijd van de reserve beschikbaar voor het doel. GS zijn bevoegd bestedingen te doen binnen het kader van de door PS aangegeven bestemming.

Motief 3: (Ongewijzigd, doelgerichte reserve) Voor een specifiek doel kunnen de lasten van de er onder vallende activiteiten of projecten niet in één jaar opgevangen worden in de exploitatie en het moment van uitgaven is niet of slechts deels door de provincie te beïnvloeden.

Toelichting: sommige doelen kennen een lange doorlooptijd en daarbij gaat het om relatief grote bedragen, waarvan het moment van besteding slecht te plannen is. Het onderscheid met het motief om gedurende de looptijd een bepaald bedrag beschikbaar te hebben is, dat in dit geval niet het bedrag leidend is (we willen 10 miljoen investeren in eigen fietspaden en zo veel mogelijk fietspad aanleggen), maar het te realiseren doel (we willen een fietspad in de gemeente A en een in gemeente B subsidiëren en dat kost 10 miljoen, maar de gemeenten moeten eerst draagvlak verwerven en een raadsbesluit nemen). Het doel en de kosten zijn dus (ongeveer) bekend en worden door PS vastgesteld, maar het jaar van uitgave is lastig is te ramen omdat de invloed van de provincie daarop beperkt is. Het bedrag moet wel meerjarig beschikbaar blijven. In dit geval stelt PS specifiek de bestemming en het budget vast waardoor wordt bepaald wat er met de reserve kan worden gedaan. Na bereiken van het doel valt een eventueel restant vrij.

2.3 Reservevorming om financieel-technische redenen

Vanuit het financieel-technisch perspectief kunnen de volgende redenen voor instelling van een reserve worden geïdentificeerd:

Motief 4: (Ongewijzigd, egalisatiereserve) Er is een ongelijkmatige verdeling van de lasten over de jaren waardoor er sprake is van onevenredige belasting van de exploitatie in een of meerdere jaren. Het totale bedrag aan lasten is echter wel redelijk goed in te schatten

Toelichting: het gaat hierbij om een egalisatie van sterk fluctuerende structurele lasten over de jaren. Een voorbeeld hiervan is de reserve voor variabel onderhoud van wegen. Dit onderhoud wordt gepland in het PMO, dat jaarlijks door PS wordt vastgesteld. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen en er zijn grote verschillen tussen de jaren die zouden leiden tot grote schommelingen in de begroting. Het totaalbedrag dat nodig is, is bepaald op basis van een normsystematiek en daarmee kaderstellend vastgelegd.

Motief 5: (Ongewijzigd, spaarreserve) De lasten kunnen niet in één jaar opgevangen worden in de exploitatie; er moet voor worden/is voor gespaard.

Toelichting: om uitgaven te doen in het kader van een vastgestelde overeenkomst die groter zijn dan de provincie in een jaar kan dragen en die niet geactiveerd mogen worden, kan gespaard

worden in een reserve. Daarmee kan eenvoudig worden bijgehouden of het benodigde bedrag is bereikt.

Motief 6: (Nieuw, Kapitaallastenreserve) Vanuit incidentele middelen wordt een bijdrage gedaan aan een investering in een eigendom van de provincie.

Toelichting: Voor 2017 mocht een investering in maatschappelijk nut (bijvoorbeeld een weg) geheel of gedeeltelijk ineens worden gedekt uit incidentele middelen. Volgens de met ingang van 1 januari 2017 geldende BBV-regels mag deze bijdrage niet meer in een keer als last in de begroting worden opgenomen, maar moet deze als afschrijving gedurende de afschrijvingstermijn worden geboekt. Hiervoor wordt een (technische) kapitaallastenreserve ingesteld, waardoor deze systeemwijziging geen budgettair effect op de begroting heeft. De sturing en beheersing van deze reserve is technisch, de te onttrekken bedragen zijn niet meer beïnvloedbaar.

---

3 Aanbevelingen vanuit diverse onderzoeken

De sturing en beheersing van reserves is in diverse nota's ter sprake gekomen. In dit hoofdstuk worden de aandachtspunten uit deze nota's bekeken en wordt beoordeeld, waar al spelregels zijn afgesproken en waar nog nieuwe of gewijzigde spelregels moeten worden voorgesteld die invulling geven aan de sturings- en beheersingswensen.

3.1 Statenvoordracht verbeteringen begrotingssystematiek

In deze statenvoordracht hebben PS aanwijzingen gegeven aan GS voor het opstellen van de P&C documenten. Een van de aanbevelingen betrof de wijze, waarop de reserves in de planning en control documenten worden opgenomen.

“Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van de Rekeningencommissie van 30 november 2017;

gelet op de ambtelijke notitie met uitwerking verbetervoorstellen;

besluiten:

Gedeputeerde Staten op te dragen om vanaf de Begroting 2019 de P&C documenten zoveel mogelijk vorm te geven conform de volgende aanbevelingen;

Thema 1: Inzicht in reserves

- *3.1.1 Om het inzicht in reserves te vergroten, wordt voorgesteld een 1 op 1 koppeling te realiseren tussen een reserve en een operationeel doel (1 reserve = 1 operationeel doel);*
- *3.1.2 Om meerjarig inzicht te krijgen in de “op de plank liggende” plannen, wordt een hyperlink naar het bestedingsplan opgenomen. Om de inzichtelijkheid te bevorderen kan zo mogelijk in ieder bestedingsplan een gestandaardiseerd financieel overzicht worden toegevoegd;*
- *3.1.3 Omdat gewenst is ook te rapporteren over de stand van de reserve, zal een kopje hiervoor toegevoegd worden bij de toelichting.”*

3.2 Bevindingen taskforce reserves

Bestedingsplannen

De taskforce reserves heeft zich gericht op een inhoudelijke evaluatie van de in de reserves aanwezige bedragen en de daarbij behorende plannen. Daarbij is gebleken dat veel reserves weliswaar in enige vorm een bestedingsplan kennen, maar dat dit niet verplicht en op uniforme wijze opgesteld is. De taskforce concludeert dat sturing daardoor wordt bemoeilijkt.

Doelgerichte vs. budgetgerichte reserves

Bij de vorige nota zijn de begrippen doelgericht en budgetgericht geïntroduceerd. Door de taskforce wordt geconcludeerd dat de meeste reserves budgetgericht zijn. Dit betekent dat het budget leidend is in plaats van het te bereiken doel. Middelen in de reserve vallen dan in principe niet vrij wanneer een project niet doorgaat of goedkoper uitvalt. GS gaan in zo'n geval op zoek naar nieuwe bestedingen in lijn met het door PS vastgestelde doel van de reserve.

Dekking exploitatie uitgaven uit reserves

Reserves worden gebruikt om (structurele) uitgaven te dekken die eigenlijk in de exploitatie thuishoren.

Eigenaarschap

Niet alle reserves hebben één duidelijke beheerder. Met name de reserves die gekoppeld zijn aan meerdere begrotingsprogramma's zijn lastig beheersbaar.

Toezeggingen naar aanleiding van motie 110

Na de doorlichting van de reserves door de taskforce zijn in het kader van de afhandeling van motie 110 twee toezeggingen aan PS gedaan:

Nieuwe indeling

3.2.1 We komen met nieuwe indeling voor de reserves in de begroting in lijn met de aanbevelingen m.b.t. de begrotingssystematiek.

Spelregels

We gaan de spelregels voor het beheer actualiseren voor in ieder geval de volgende elementen:

- 3.2.2 Bestedingsplannen
- 3.2.3 Afweging doelgericht vs. budgetgericht
- 3.2.4 Afweging exploitatie vs. reserves
- 3.2.5 Eigenaarschap

3.3 Onderzoek Internal Audit

Aanbevelingen uit het onderzoek vorming en uitputting reserves van Internal Audit (09-jan-2018)

Aanbeveling 3.3.1:

Ontsotting van de programma overstijgende bestemmingsreserves waarbij de diverse compartimenten binnen deze reserves worden opgeheven en herverdeeld naar een specifieke bestemmingsreserve waarbij het doel zo specifiek mogelijk is benoemd.

Aanbeveling 3.3.2

Het benoemen van één eigenaar (bestuurlijk en ambtelijk) per reserve die verantwoordelijk is voor de sturing op en beheersing van deze reserve.

Aanbeveling 3.3.3

Actieve sturing en verantwoording door de eigenaar van de reserve over de uitputting van de reserves en de voortgang van de bijbehorende bestedingsplannen.

3.3.3.a Hierbij dient bij de kapitaallastenreserves extra aandacht geschonken te worden aan de projectbegrotingen en de werkelijke project uitgaven in relatie tot de hoogte van de betreffende kapitaallasten reserve.

3.4 Stand van zaken november 2018

In de begroting 2019 is de 1 op 1 koppeling tussen operationele doelen en reserves gerealiseerd. Hiervoor zijn alle reserves herschikt en zo nodig opgedeeld en gekoppeld aan operationele doelen, waarbij aan ieder doel in principe maximaal 1 reserve is gekoppeld en waarbij 1 reserve ook bij 1 doel hoort. Hierdoor is nu in één oogopslag inzichtelijk, welk deel van een operationeel doel wordt gedekt uit een reserve, welk deel uit specifieke baten en welk deel ten laste van de

algemene middelen komt. Voor ieder operationeel doel is een ambtelijke “eigenaar aangewezen. Deze is tevens eigenaar van de onder het operationele doel hangende reserve.

Bij sommige doelen zijn twee reserves aanwezig. Dit is alleen het geval als er een administratief technische reserve bij het doel hoort, zoals een kapitaallastenreserve. Zodra investeringen in provinciale eigendommen, gedekt uit reserves, zijn gerealiseerd, wordt nog een aantal jaar (meestal 25 jaar voor bijvoorbeeld wegen) de afschrijving gedekt uit de betreffende reserve.

De omzetting naar de nieuwe reserves is beleidsneutraal gedaan. Dat wil zeggen dat zowel financieel als beleidsmatig er geen wijziging heeft plaatsgevonden in de te bereiken doelen of beschikbaar gestelde budgetten. De omzetting zal na het afsluiten van het boekjaar 2018 worden gecompleteerd met de in de “oude” reserves nog aanwezige restbedragen.

Hiermee is invulling gegeven aan de aanbevelingen 3.1.1, 3.2.1, 3.2.5, 3.3.1 en 3.3.2. In het volgende hoofdstuk zal de complete set van spelregels voor de gehele levenscyclus van een reserve worden besproken en zal beschreven worden, op welke manier wij invulling geven aan de andere aanbevelingen.

---

4 Spelregels voor beheersing

Op basis van de hierboven geschetste ontwikkelingen beschrijven wij hier een geactualiseerd sturingsmodel voor de reserves, waarin de bevindingen vanuit de genoemde ontwikkelingen en onderzoeken zijn verwerkt. In de beschrijving van het model zijn concrete afspraken opgenomen, die ervoor zorgen dat de informatievoorziening en de wijze van beheersing zo veel mogelijk op uniforme wijze gebeuren, waarbij wij niet de eigenheid en benodigde flexibiliteit van de diverse reserves uit het oog willen verliezen. Daarom blijft er steeds aandacht voor het evenwicht tussen strikt naleven van de regelgeving, de beheersing, transparantie en flexibiliteit door middel van het principe “Pas toe of leg uit”.

4.1 De algemene reserve

De algemene reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. De omvang van de algemene reserve bedraagt tenminste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het nettorisicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald. Wanneer uit de berekening van het weerstandsvermogen blijkt dat het incidenteel en structureel weerstandsvermogen onvoldoende is om de risico's af te dekken wordt een plan opgesteld om het weerstandsvermogen te herstellen tot het benodigde niveau. Het beleid m.b.t. de algemene reserve wordt vormgegeven in de financiële verordening in combinatie met de nota risicomanagement en weerstandscapaciteit. De hoofdlijnen hiervan zijn op deze plaats slechts ter informatie opgenomen.

4.2 De instelling van een bestemmingsreserve

4.2.1 Bevoegdheden

PS zijn bevoegd tot instelling van een reserve. GS kunnen bij voordracht aan PS voorstellen een reserve in te stellen door middel van een instellingsbesluit.

4.2.2 Kenmerken van de reserve

Als hulpmiddel bij de keuzes die gemaakt kunnen worden bij de instelling van een reserve is het afwegingskader geactualiseerd. Dit afwegingskader geeft advies of voor een reserve of voor een exploitatiebudget moet worden gekozen. Wanneer voor een reserve wordt gekozen, geeft het afwegingskader hulp bij het bepalen van de functie van de reserve.

De gemaakte keuzes worden in het instellingsbesluit, dat door PS wordt vastgesteld, opgenomen. Wanneer wordt afgeweken van het afwegingskader, wordt daarvoor een motivatie opgenomen. De verschillende functies van reserves leiden tot verschillen in sturingsmogelijkheden. In dit hoofdstuk zal op deze verschillen worden ingegaan.

4.2.2.1 Bestemming

De bestemming van de reserve is het doel dat bereikt moet worden met de via de reserve beschikbaar gestelde budgetten.

4.2.2.2 Looptijd

De looptijd is de geraamde tijd, die nodig is om de doelen van de reserve te bereiken. De looptijd hangt samen met de functie van de reserve.

4.2.2.3 *Criteria voor maximale hoogte*

De maximale hoogte van een reserve wordt bepaald door de door PS vastgestelde stortingen in de reserve. Een maximale hoogte in euro's wordt vastgesteld voor reserves, waar regelmatig (periodiek meerjarig vastgesteld door PS) stortingen in plaatsvinden. Dit criterium is bedoeld om ervoor te zorgen, dat reserves niet te hoog oplopen en daarmee beslag leggen op middelen, die beter voor andere urgentere doelen kunnen worden ingezet. Wanneer bijvoorbeeld een egaliseringsreserve wordt ingesteld met jaarlijkse stortingen, en de jaarlijkse uitgaven structureel lager zijn dan deze jaarlijkse stortingen, dan loopt de reserve op. In zo'n geval kan ervoor gekozen worden de maximale hoogte vast te stellen op basis van bijvoorbeeld de in voorgaande jaren uitgegeven budgetten. De berekening van de maximale hoogte wordt altijd onderbouwd.

4.2.2.4 *Functie van de bestemmingsreserve*

Bestemmingsreserves kennen een aantal functies. We onderscheiden administratief-technische bestemmingsreserves en beleidsmatige bestemmingsreserves.

Beleidsmatige reserves

Een belangrijk criterium voor sturing volgt uit de bepaling of de reserve doelgericht of budgetgericht is. Is dat wanneer het doel is bereikt of is dat wanneer het geld op is? Dit brengt de looptijd van de reserve in relatie tot de bestemming van de reserve. Wordt de reserve opgeheven als het doel is bereikt of is er een budget ter beschikking waar zo veel mogelijk resultaat mee moet worden bereikt?

Budgetgerichte reserve (Op basis van motief 1 of 2)

Bij een budgetgerichte reserve is het van belang te monitoren of de beschikbare middelen op effectieve wijze worden ingezet om zo veel mogelijk resultaat te bereiken. Middelen uit een dergelijke reserve zullen in het algemeen niet vrijvallen, maar er zal gedurende de looptijd van de reserve door GS worden geprobeerd zoveel mogelijk resultaat met de beschikbare middelen te behalen. Omdat een budgetgerichte reserve het gevaar in zich heeft dat eindeloos geprobeerd wordt resultaat te bereiken en het lastig blijkt het budget op te maken, stellen we de looptijd van de reserve op 4 jaar of gelijk aan de looptijd van een met partners afgesproken overeenkomst. Als bij het einde van de looptijd nog middelen in de reserve aanwezig zijn, wordt tijdig een besluit aan PS voorgelegd of de looptijd verlengd moet worden of de middelen in de integrale afweging betrokken moeten worden en dus vrijvallen.

De verantwoording bij de jaarrekening van een reserve waarbij sprake is van budgetgerichte sturing behoort antwoord te geven op de vraag in hoeverre het budget is uitgeput en waar de middelen aan zijn besteed.

Doelgerichte reserve (Op basis van motief 3)

Bij een doelgerichte reserve is het van belang te monitoren of de voortgang van het project/ de projecten die uit de reserve worden betaald in overeenstemming is met de uitputting van het reservebudget. Bij reserves die zijn ingesteld om een bepaald doel te bereiken moet jaarlijks worden beoordeeld of we nog op koers zijn om het doel te halen. Hierbij kunnen overtollige middelen vrijvallen of bijstortingen nodig zijn wanneer de in de reserve aanwezige middelen te gering zijn om het doel te bereiken.

De verantwoording van een doelgerichte reserve richt zich op het in de pas lopen van het tempo van uitgaven met de realisatie van de doelen. Er moet tijdig geconstateerd kunnen worden of een activiteit duurder of goedkoper wordt om te kunnen bijsturen.

Administratief technische reserves

Egalisatiereserve (Op basis van motief 4)

Bij reserves waarin een structureel bedrag wordt gestort om daarmee een gelijkmatige verdeling van lasten over de jaren te bereiken, spreken we van een egalisatiefunctie. Bij deze reserves is het van belang te monitoren of er meerjarig voldoende budget aanwezig is om de kwaliteit te waarborgen.

Een egalisatiereserve heeft in principe een oneindige looptijd. Om te voorkomen dat de reserve te hoge bedragen gaat bevatten moet een maximale hoogte worden vastgesteld in lijn met het bestedingsplan. Omdat bij de start van een reserve een bestedingsplan soms nog niet gereed is, kan ook later bij een P&C-moment (begroting of begrotingswijziging) een maximale hoogte worden vastgesteld.

Spaarreserve (Op basis van motief 5)

Bij een spaarreserve is er sprake van een concrete overeenkomst om een bedrag bij te dragen aan een doel. Dit bedrag is zo groot dat er voor gespaard moet worden. In de begroting zal duidelijk aangegeven worden wanneer het spaarbedrag er moet zijn en hoe het spaarbedrag over de jaren is verdeeld. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de invloed van de inhoud van de overeenkomst op het te sparen bedrag: Is er bijvoorbeeld een indexatie afgesproken? Dan moet hiervoor worden “meegespaard”.

Kapitaallastenreserve (Op basis van motief 6)

Volgens de met ingang van 1 januari 2017 geldende BBV-regels mag een incidentele bijdrage aan een investering in materiële vaste activa niet in een keer als last in de begroting worden opgenomen, maar moet deze als afschrijving worden geboekt. In dit geval wordt een (technische) kapitaallastenreserve ingesteld. De commissie BBV heeft in haar notitie over materiële vaste activa richtlijnen opgesteld voor het gebruik van deze reserves. De sturing en beheersing van deze reserve is technisch, eenmaal in de reserve gestorte bedragen zijn niet meer beïnvloedbaar.

Overzicht van de functies en de bijbehorende verschillen in sturing en beheersing

Functie	Beïnvloedbaarheid door PS tijdens looptijd	Wat wijzigt er bij bijstelling door PS naar minder activiteiten of lager bedrag	Wat gebeurt er als een activiteit uit het bestedingsplan niet doorgaat of goedkoper uitvalt
Budgetgericht	Door heroverweging van nog niet verplichte activiteiten in het bestedingsplan.	Vrijval naar algemene middelen	GS zoekt nieuwe besteding binnen de door PS vastgestelde bestemming.
Doelgericht	Door schrappen van nog niet verplichte activiteiten van het bestedingsplan	Vrijval naar algemene middelen	Vrijval naar algemene middelen
Egalisatie	Heroverweging te egaliseren activiteiten. Temporiseren of	Lagere structurele storting	Bij de jaarlijkse evaluatie van de structurele storting wordt bepaald of dit moet leiden tot een lagere structurele storting

	bijstellen kwaliteitsniveau.		
Spaar	Na initieel besluit (overeenkomst gesloten) is alleen het spaartempo beïnvloedbaar	Verschuiving van stortingen tussen de jaarschijven	Vrijval naar algemene middelen
Kapitaallasten	Niet beïnvloedbaar	n.v.t.	n.v.t.

Reserves met gemengd karakter

In de praktijk zal blijken, dat er door de regel 1 operationeel doel 1 reserve soms reserves ontstaan met gemengd karakter. De komende periode zullen we hier ervaring mee opdoen en beoordelen, of het beter is voor deze situaties ofwel aparte operationele doelen te definiëren ofwel meer reserves toe te staan onder het operationele doel. Omdat kapitaallastenreserves een heel afwijkende functie hebben, is in dat geval in het begrotingsformat alvast gekozen voor de mogelijkheid van een extra reserve onder het operationele doel.

4.2.3 Informatievoorziening met betrekking tot de instellingsgegevens

Bij het instellingsbesluit wordt een ingevuld afwegingskader gevoegd. GS kunnen aan PS voorstellen een reserve in te stellen die afwijkt van het afwegingskader, hiervoor wordt dan wel een motivatie opgenomen bij het instellingsbesluit.

4.3 Beheersing gedurende de looptijd

4.3.1 Informatievoorziening

Na de instelling van de reserve worden plannen gemaakt voor de uitvoering. Deze worden vastgelegd in een bestedingsplan. Soms is een reserve nauw verbonden met een beleidsnota of -agenda. Een bestedingsplan kan in zo'n geval onderdeel zijn van zo'n nota. Om de inzichtelijkheid van de bestedingsplannen voor de reserves te waarborgen, zal een bestedingsplan wel altijd een specifiek op de reserve gerichte paragraaf bevatten die voor de financiële gegevens op eenvormige wijze is opgesteld. In de bijlage is een voorbeeld hiervan opgenomen.

Daarnaast zal het bestedingsplan informatie bevatten over de complexiteit van het bereiken van het doel en de mate van invloed die de provincie heeft. Deze factoren kunnen sterk bepalend zijn voor het tempo, waarin de middelen uit de reserve worden uitgegeven. Hiermee willen wij een realistisch verwachtingspatroon schetsen dat een informatie verschaft waarop in het politieke debat kan worden ingegaan. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderwerpen zoals:

- Zijn de besluitvormingsprocedures afhankelijk van anderen?
- Betreft het een complexe samenwerking met uiteenlopende belangen?
- Is onze bijdrage mede afhankelijk van de bijdrage van andere partners?

Voor iedere reserve wordt door GS in principe binnen een jaar na instelling een bestedingsplan gemaakt. Het bestedingsplan wordt ter informatie aan PS gezonden.

Het bestedingsplan wordt als hyperlink opgenomen bij het operationele doel dat eraan is gekoppeld.

In het bestedingsplan wordt tenminste aandacht besteed aan:

- De bedragen gereserveerd voor concrete onderdelen (projecten, activiteiten) en/of het nog niet concreet gemaakte deel van het totale bedrag in de reserve;
- Het verwachtingspatroon van de wijze en het tempo van uitvoering in relatie tot de omgevingsfactoren.

4.3.2 Evaluatie

Bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het operationele doel. Daarbij wordt ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de aan het operationeel doel gekoppelde reserve. Tenminste wordt ingegaan op de stand van de reserve en het doorschuiven van activiteiten naar een later tijdstip en de eventueel ontstane vrije ruimte in het bestedingsplan. Het financieel overzicht van het bestedingsplan wordt technisch geactualiseerd (jaarschijven bestedingsramingen) en door GS vastgesteld en d.m.v. een hyperlink aan het eerstvolgende P&C document ter informatie opgenomen.

4.3.3 Bevoegdheden

GS stellen het bestedingsplan op en sturen dat ter informatie aan PS.

Op basis van het bestedingsplan worden ramingen van bestedingen in de begroting opgenomen. Deze bestedingsramingen worden tenminste jaarlijks bij iedere begroting geactualiseerd.

4.4 Opheffing van een reserve

Het opheffen van een reserve is de bevoegdheid van PS. Indien PS besluiten tot beëindiging van een reserve wordt deze functioneel opgeheven op 31 december van het jaar waarin de looptijd eindigt. Eventuele bestaande juridisch harde verplichtingen of overeenkomsten, die nog ten laste van de reserve moeten komen, blijven in de reserve aanwezig tot precies het bedrag van de verplichting. Nieuwe verplichtingen of stortingen in de reserve worden niet meer gedaan. Terugkomende bedragen (bijvoorbeeld van na functionele beëindiging van de reserve afgehandelde subsidies) vallen vrij in de algemene middelen. Na afhandeling van de verplichtingen wordt de reserve ook administratief opgeheven.

4.4.1 Informatievoorziening

Bij de jaarrekening worden de af te sluiten reserves aangegeven.

4.4.2 Bevoegdheden

PS zijn bevoegd de looptijd van een reserve te wijzigen. Een gemotiveerd voorstel tot wijziging van de looptijd kan door GS gedaan worden bij elk P&C document.

4.5 Samenvatting spelregels

De in dit hoofdstuk benoemde wijze van beheersing kan samengevat worden in een aantal spelregels per fase. Hieronder worden deze spelregels samengevat.

4.5.1 Vóór instelling van een reserve

- Er vindt een afweging plaats met behulp van het afwegingskader of voor een reserve of een exploitatiebudget wordt gekozen.
- Als gekozen wordt voor een reserve, wordt het ingevulde afwegingskader bij het instellingsbesluit gevoegd.

- Als GS besluiten aan PS voor te stellen af te wijken van het afwegingskader, wordt daarvoor een motivatie bijgevoegd.

4.5.2 Instelling van de reserve

- PS stellen een reserve in d.m.v. een instellingsbesluit conform het format in bijlage 3;
- Budgetgerichte reserves hebben een looptijd van 4 jaar of de looptijd is gekoppeld aan een overeenkomst;
- De looptijd van een doelgerichte reserves is gekoppeld aan het doel;
- De looptijd van een spaarreserve komt overeen met het in een bijbehorende overeenkomst vastgelegde betaalmoment;
- De looptijd van een kapitaallastenreserve komt overeen met de afschrijvingstermijnen van de er in opgenomen kapitaalgoederen;
- De looptijd van een egaliseringsreserve is onbepaald;
- Voor egaliseringsreserves wordt in het instellingsbesluit de systematiek vastgelegd, waarmee de maximale hoogte en de hoogte van de jaarlijkse stortingen worden bepaald;
- Aan spaarreserves ligt een overeenkomst ten grondslag binnen een jaar na instellen van de reserve. De te sparen bedragen zijn afgestemd op het betaalmoment en de voorwaarden in de overeenkomst, zoals afspraken over indexeringen;
- Een kapitaallastenreserve is een technische reserve die voldoet aan de daarvoor door BBV gestelde richtlijnen. Bedragen in een kapitaallastenreserve worden alleen gebruikt voor de dekking van kapitaallasten zoals bepaald in het kredietbesluit van de investering;
- De portefeuillehouder (zowel ambtelijk als GS) die verantwoordelijk is voor een operationeel doel is tevens portefeuillehouder van de eronder vallende reserve, tenzij het een kapitaallastenreserve betreft;
- De ambtelijk verantwoordelijke voor kapitaallastenreserves is de sector financiën.

4.5.3 Beheersing van de reserve

- Uiterlijk één jaar na instelling van een reserve stellen GS een bestedingsplan vast en informeren PS daarover;
- Bestedingsplannen worden via een hyperlink gekoppeld in de begroting aan het operationeel doel waar ze onder vallen;
- Bij de jaarstukken wordt gerapporteerd over de totale reserve, niet alleen over de jaarschijf;
- Eens in de twee jaar vindt bij de kaderbrief een evaluatie van alle reserves plaats.

4.5.4 Opheffing van de reserve

- Opheffing van een reserve vindt altijd plaats door middel van een besluit van PS. Het uitgangspunt is dat een voorstel tot opheffing van een reserve door GS aan PS wordt voorgelegd:
  - Voor een budgetgerichte reserve: als het budget op is of aan het eind van de looptijd als er geen reden is de looptijd te verlengen;
  - Voor een doelgerichte reserve: als het doel is bereikt;
  - Voor een spaarreserve: als het doel/de overeenkomst waarvoor werd gespaard, tot uitvoering is gekomen en financieel is afgehandeld;
  - Voor een kapitaallastenreserve: als de reserve leeg is en dus aan het eind van de afschrijvingstermijnen van alle investeringen waarvoor de dekking via de reserve loopt;
  - Voor een egaliseringsreserve: als in de tweejaarlijkse evaluatie blijkt dat egaliseren van de budgetten niet nodig is (er zijn geen grote schommelingen in het uitgavenpatroon);
  - Als bij de tweejaarlijkse evaluatie blijkt dat aanhouden van de reserve niet tot het gewenste doel leidt.

- Als het gewenst is de looptijd te verlengen, wordt tijdig vóór het einde van de looptijd een gemotiveerd voorstel daartoe voorgelegd aan PS;
- Indien tot beëindiging wordt besloten wordt de reserve functioneel beëindigd op 31 december van het jaar waarin de looptijd eindigt. In een functioneel beëindigde reserve kunnen geen stortingen meer worden gedaan en er kunnen geen nieuwe (bestuurlijke of juridische) verplichtingen worden aangegaan die ten laste komen van de reserve;
- Niet verplichte bedragen in de reserve vallen vrij naar de algemene middelen;
- Terugkomende bedragen (bijvoorbeeld van na beëindiging van de looptijd afgehandelde subsidies) vallen vrij naar de algemene middelen;
- Na afhandeling van de bestuurlijke en juridische verplichtingen wordt de reserve ook administratief opgeheven.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Toelichting op het begrip reserve

Voor een lokale overheid zoals de provincie wordt het begrip “reserve” gedefinieerd in artikel 43 van het BBV als volgt:

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- a. de algemene reserve;
- b. de bestemmingsreserves.

2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Wettelijke eisen voor reserves

De wettelijke eisen betreffen voornamelijk eisen die waarborgen dat reserves inzichtelijk worden weergegeven in de begroting en jaarrekening en zijn vastgelegd in artikel 54 van het BBV:

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
- c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
- d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
- e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

De accountant controleert bij de jaarrekening of stortingen in en onttrekkingen aan reserves door PS zijn goedgekeurd (door middel van het opnemen in de begroting of het volgen van beleidsregels bij reserves). De accountant controleert niet de onderbouwing of hoogte van een reserve, dat is een taak van PS.

Keuzeruimte bij reserves

Reserves zijn een instrument voor PS om bedragen meerjarig vast te leggen voor een door PS bepaalde bestemming. In de nota wordt ingegaan op de afwegingen die een rol spelen bij het instellen van een reserve. Het instellen, opheffen en storten in en onttrekken aan reserves is een bevoegdheid van PS. PS kan in principe altijd reserves opheffen, wijzigen of gelden uit reserves laten vrijvallen. Daarbij moet echter uiteraard rekening worden gehouden met bestaande afspraken, lopende onderhandelingstrajecten, toezeggingen en de gewenste continuïteit van beleid.

Toelichting op het begrip voorziening

In het BBV is vastgelegd wanneer een voorziening (moet worden) gevormd:

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
  - d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

De wijze waarop wordt omgegaan met voorzieningen vertoont grote gelijkenissen met wat bij jaarrekeningen van bedrijven vereist is, maar in bovenstaand artikel zijn deze eisen specifiek voor lokale overheden geformuleerd.

Omdat de vorming en hoogte van een voorziening niet vrijblijvend is, maar gerelateerd aan een concrete verplichting en daarmee aan de getrouwheid van de jaarrekening, controleert de accountant bij de controle van de jaarrekening ook de onderbouwing en hoogte van iedere voorziening.

Wettelijke eisen voor voorzieningen

In artikel 55 van het BBV zijn de rapportage-eisen voor voorzieningen vastgelegd.

Artikel 55

In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.

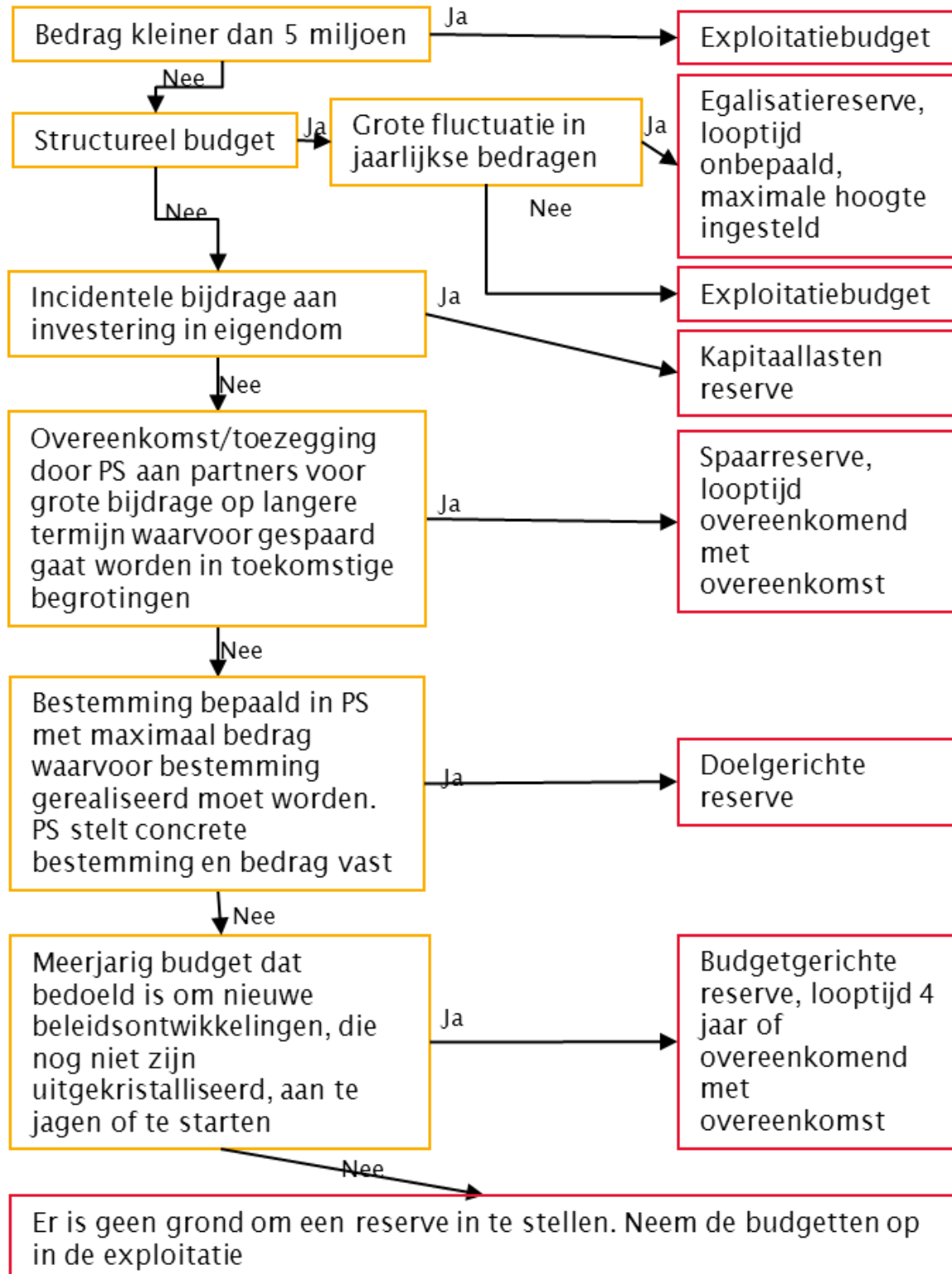
2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
  - b. de toevoegingen;
  - c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
  - d. de aanwendungen;
  - e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Keuzeruimte bij voorzieningen

Omdat het bij een voorziening gaat om een concrete verplichting is er geen keuzeruimte voor PS. Een voorziening moet gevormd worden voor de in de wet genoemde gevallen en PS is gehouden, vanwege het verplichtende karakter, de voorzieningen te vullen tot het totale benodigde bedrag.

Bijlage 2 Afwegingskader reserve of exploitatie

Met behulp van dit afwegingskader kan bepaald worden, of een exploitatiebudget of een reserve moet worden ingesteld. Het "Pas toe of leg uit" principe is van toepassing. Als wordt afgeweken van het afwegingskader en er wordt toch voorgesteld een reserve in te stellen, wordt een motivatie daarvoor bij het instellingsbesluit gevoegd.

Bijlage 3 Format instellingsbesluit

Reserve <Naam>

Functie Budgetgericht/Doelgericht/Spaar/Egalisatie/Kapitaallasten (Volg het afwegingskader)

Bestemming <Welke beleidsdoelen moeten met de reserve worden bereikt>

Operationeel doel <nummer> <Naam operationeel doel>

Voeding <Welke bedragen worden in de reserve gestort, waar is dit op gebaseerd (systematiek bij egalisatiereserve)>

Looptijd <Wat is de looptijd>

Maximale hoogte <Wat is de maximale hoogte, waarop is deze gebaseerd>

Voeg bij ieder instellingsbesluit een ingevuld afwegingskader toe en motiveer indien er wordt afgeweken van de uitkomst daarvan.

Bijlage 4 Format financieel overzicht in bestedingsplan

Indicatief financieel overzicht bestedingsplan

		T (Begin-saldo)	T+1	T+2	T+3	Totaal
Geraamde stortingen		€10 mln				
Activiteiten/Projecten	Status					
Activiteit 1 subsidie aan X	In uitvoering	€ 1 mln	€ 1 mln			€ 2 mln
Project 2	In voorbereiding				€ 5 mln	€ 5 mln
Activiteiten nog niet specifiek te benoemen	In onderhandeling of ontwikkeling				€ 2 mln	€ 3 mln
Vrije ruimte in reserve nog geen activiteiten in voorbereiding (Saldo van voorgaande kolommen, op te nemen in T+3)					Geen	

Toelichting

Dit overzicht geeft een indicatie van de financiële planning van de bestedingen uit de reserve. Het betreft een globale indicatie, gebaseerd op een inschatting van het tempo van realisatie. Het overzicht kan gebruikt worden bij de liquiditeitsplanning van de provincie, maar is geen concrete bestedingsraming. Concrete bestedingsramingen zullen op de begroting worden opgenomen. Dit bestedingsoverzicht wordt jaarlijks bij de jaarrekening bijgesteld op basis van de gerealiseerde bedragen en bij de begroting geactualiseerd op basis van bijgestelde planningen. Indien relevant en realistisch kan de planning uitgebreid worden tot meer jaren.